

ФІЛЬМЫ ЮБІЛЕЙНАГА ГОДА

Уладзімір СУРЫН,
генеральны дырэктар кінастудыі «Масфілм»

Савецкае кіно, крокачы ў нагу з часам, прайшоў вялікі і складаны шлях развіцця. Пачынаючы з першых хронічных кадры, якія адлюстравалі рэвалюцыйныя бурны і станаўленне маладой Рэспублікі Саветаў, і канчэйчы буйнымі тэрамі экраннага мастацтва апошніх год, савецкае кіно пастаянна жыло і працягвае жыць інтэрэсамі народа, Радзімы.

Мы ўступілі ў юбілейны год — год п'ятнаццігоддзя Кастрычніка. Творчы калектыв «Масфілм», буйнейшай студыі краіны, імкнецца ацаніць цяперашняе, зазірнуць у заўтрашні дзень, чыста ацаніць сваё дзеянне і недахопы. Асноўную ўвагу мы звяртаем на карціны, прысвечаныя паўстагоддзю гісторыі Савецкай дзяржавы.

Першыя з гэтай серыі карцін — «Ленін у Польшчы» (фільм зроблены ў садружнасці з польскімі кінематграфістамі), «Мы, рускі народ», «Час, наперад!» ужо ішлі на нашых экранх, былі цёпла сустрачаны гледачамі.

Цяпер работа ідзе над некалькімі гісторыка-рэвалюцыйнымі творамі і фільмамі пра Леніна. Мне хочацца назваць такія карціны, як «Жалезныя патак» па аднайменнаму раману Серафімовіча ў пастаючы Я. Дзігіна, «Шостае ліпеня» — фільм пра разгром мяцяжу правых эсэраў у Маскве (пастаючы І. А. Бабрускі), карціна пра смелага і мужнага кіраўніка маскоўскіх бальшавікоў Мікалая Баумана ў пастаючы рэжысёра С. Туманова. Раскажам мы і пра вядомую рэвалюцыйную Софью Пероўскую, якая кінула смелы выклік царскаму самадзяржжю (сцэнарый Я. Габрылючэ, Л. Арштан).

Пачалася ўжо сумесная работа з міжнародным кінематграфістамі над фільмам «Зыход» — пра разгром на Далнім Усходзе ў першыя гады рэвалюцыйнай барацьбы ў Англіі. Фільм ставіць па сцэнарыі Ю. Сямёнава рэжысёр А. Бабрускі.

Венгерскі кінарэжысёр Міклэш Яна сумесна з «Масфілмам» (па сцэнарыі Г. Мадзіані) пачаў работу над карцінай «Інтэрнацыяналісты» — пра ўдзел венгерскіх інтэрнацыяналістаў у барацьбе за вялікі ідэя Кастрычніцкай рэвалюцыі ў першыя гады Савецкай улады.

Сумесна з беларускімі кінематграфістамі да п'ятнаццігоддзя Савецкай улады будзе створана карціна пра слаўнага Івана Загубаўскага, смелага і адважнага камуніста, які дастаўляў на радзіму ў цяжкія гады рэвалюцыйнай барацьбы першыя зэкземпляры ленінскай «Іскры».

Рад вялікіх карцін мы ставім сумесна з кінафірмамі заходніх краін. Так, з італьянскай фірмай «Дзіна Д'Лаўранці» ажыццяўляем сумесную пастаюнку фільма «Гордыя вузлы». Карціна працягвае стварэнню абразав савецкага чыстага і праўдзіннага тэатрыстычнаму з'яўленню супраць Вялікай Тройкі ў Тэгеране (Тэгеранская канферэнцыя). Карціну будзе ставіць італьянскі рэжысёр па сцэнарыі М. Шатрова.

«Масфілм» прыступіў да работ сумесна з буйнейшым італьянскім прадасером Франка Крыстальдзі над карцінай «Ратуіце нашы душы». Яна прысвечана слаўнай лядовай эпапеі, выратаванню савецкімі людзьмі экспедыцыі Нобіле ў Арктыцы. Фільм ставіць па сцэнарыі Ю. Нагібіна і Эніа Дз Канчынці.

Вядома, вельмі важна зноў узвесці на экране старонкі нашай гісторыі, паказаць гледачу ў яркіх мастацкіх вобразах барацьбу за ўстаўленне Савецкай улады, падзеі грамадзянскай вайны. Але, бадай, не менш значэнне мае аповяданне пра тое, з чым прыйшла наша дзяржава да юбілейнага года, пра багаце, разнастайнасць жыцця савецкага народа, яго духоўны свет.

У гэтай сувязі мне хочацца назваць фільм «Час трыоў і стэпаў» па сцэнарыі Я. Габрылючэ і рэжысёра-пастаючыка Ю. Райзмана. Гледачам добра вядома імя народнага арыста СССР Ю. Райзмана — аднаго з вядучых савецкіх рэжысёраў. Дастаткова назваць яго фільм «Камуніст», які выклікае вялікі водгук і высокае прызнанне як у савецкіх, так і зарубажных гледачоў.

Новы мастацкі фільм Райзмана з'яўляецца нібы працягам «Камуніста». У гадоўнай ролі сын Губанова — камуніст, які загінуў у барацьбе з кулацкай бандай у першыя гады Савецкай улады. Цяпер сын ужо вырас, стаў сталым чалавек, Теленавіты інжынер-арганізатар і кіраўнік вялікага будаўніцтва. Фільм прысвечаны сумеснаму

пакаленню камуністаў, адукаваных марксістам 60-х гадоў, якія працягваюць і ўзбагачаюць жыццё сваёй бацькоў, здзяйсняюць вялікі ідэя Леніна. Гэта будынае драматычнае кінапапалато, якое аповядае пра падзеі сённяшняга дня.

Пойным ходам ідуць здымкі фільма «Салдатамі не нарадаюцца» па кнізе К. Сіманова. Гэта таксама дзюхерыйная карціна, якую можна без перабольшання назваць кінаэпапеяй. Фільм аповядае пра гераізм нашага народа ў гады Другой сусветнай вайны. У гэтай стужцы (рэжысёр А. Столер) працягваюцца жыццё і патрыятычная барацьба многіх герояў, вядомых гледачам па карціне «Жыццё і мёртва».

Шырока вядомая кніга В. Кажэўнікава «Шчыт і меч». Па яе матывах рэжысёр В. Басаў здымае шматсерыйную карціну «Без права быць сабой», якая раскажа гледачу пра савецкіх разведчыкаў, смелых і адважных людзей, якія на «нябачным» фронце змагаюцца за нашу Радзіму. Яны дзейнічаюць у надзвычай цяжкіх і небяспечных умовах. Як матэрыял гэтай кнігі, так і сцэнарый дае ўсе падставы думаць, што гэта будзе заклікаючы кінатвор, востра прыгодніцкі па жанру.

Рэжысёр Грыгорый Рашаль у садружнасці з пісьменніцай В. Келіскай прыступіў да работ над фільмам «Яны жылі побач». У гэтай стужцы будзе раскажана пра жыццё вучоных, якія працуюць над важнейшымі навуковымі праблемамі сённяшняга дня.

«Самая кароткая лётка» — так называецца карціна пра геалагаў, пра вялікую і цяжкую работу людзей, якія адкрываюць багатыя нафтыя месцазнаходжэнні ў Сібіры. Яе будзе здымаць рэжысёр А. Дэвідсон.

Аповесць Б. Палаява «Доктар Вера» зацікавіла рэжысёра Д. Вяціка-Беражнх. Ён пачаў работу над карцінай пра жанчыну-ўрача, чалавеча моцнага і добрага характэра, яе аданасць сваёй справе і высокую чалавечнасць.

Пра жыццё людзей на далёкай Чукотцы, пра змены, што адбыліся на Краіннай Поўначы за час Савецкай улады, будз, культура маленькага народа будзе раскажана ў фільме «Самыя прыгожыя караблі». Фільм будзе пастаўлены па аднайменнай аповесці пісьменніка-мучы Ю. Рытхеу рэжысёрам В. Івановым.

Будаўніком касмічных ракет і міжпланетных караблёў прысвечаны свой фільм Ю. Вышыньскі (сцэнарый Я. Габрылючэ, Стужка рэжысёр пра жыццё і працу маладых вучоных і канструктараў, якія здзяйсняюць шматвядомую мару чалавечтва пра палёт у наззвяданы свет.

Рэжысёр А. Сальтукі добра вядомы гледачу такімі карцінамі, як «Сябар мой, Колька» і «Старыня». Цяпер ён прыступіў да здымаў фільма «Баўсеае царства» па сцэнарыі Ю. Нагібіна. Гэта ўжо другая карціна, якую яны робяць у садружнасці. Яна раскажа ў вострых драматычных каляіях пра жыццё сучаснага калгаснага сялянства.

І яшчэ адзін фільм будзе прысвечаны працэўнікам нашай вёскі. Яго паставіць рэжысёр Б. Матальнікаў па сваім сцэнарыі «Дом без гаспадар». Карціна раскажа пра тыя добрыя змены, што адбываюцца сёння ў жыцці нашага сялянства.

Рэжысёр С. Бандарчук на «Масфілме» завяршыў трэцюю серыю карцін «Вайна і мір» і заканчвае чацвёртую. У дні Кастрычніцкага свята гледачы змогуць пазнаёміцца з усімі чатырма серыямі вялікай кінаэпапеі. На яе прагляд спатрабіцца больш васьмі гадзін.

Не маючы магчымасці раскажаць пра ўсе работы нашых майстроў, могуць толькі зазначыць, што больш за сорак карцін знаходзіцца ў нас на розных стадыях вытворчасці. П'ятнацці калектывы зараз жыве вельмі напружаным творчым жыццём.

Мы спадзяёмся, што год ідзе будзе не толькі вялікай усенародна сцяго, але і вялікім святам кінамастацтва, якое заавае больш высокай ідэйнай і мастацкай ружбы.

(АДН)

Ого, польскі вост тэатраліста. Фотаздымак Э. ТРАПАНЧУКА.

СЕННЯ, калі творчыя намагаюцца мастакоў скіраваць на адлюстраванне вядучай дэмарыяна, змагаюцца, побач з многімі важнымі праблемамі, паставіць пытанне пра неабходнасць звярнуць увагу на памятнасць мясцін, звязаных з жыццём і дзейнасцю вядучых людзей — дзяржаўных дзеячаў, пісьменнікаў, кампазітараў, артыстаў, вучоных.

Важнасць гэтай задачы становіцца асабліва вядомай, калі прыгадаем той усенародны створы і культуру народа, які шырока разгарнуўся ў апошнія гады. Стварэнне жывага памятнасці ў графічных серыі, у якіх былі б увекавечаны памятнасці мясцін Беларусі, — задача надзвычай важная. Праца над такімі творами — гэта перш за ўсё пазнанне гістарычнай і культурнай спадчыны, палгбленне ў яе, адчуванне велічыннага поступу часу.

Нельга не прымаць над увагу і, так скажаць, «прыкладное» значэнне такіх работ: самі гістарычныя, памятнасці мясціны з часам знікаюць, нярэдка ад іх «першапачатковага» выглядку не застаецца і следу... На нашых вачах імкліва расце і прыгажэ наш старажытны і малады Мінск. А ці многа твораў ёсць у нас, якія нагадаюць б, напрыклад, Мінск часоў паўстання Кастуся Каліноўскага? Мінск часоў Багдановіча, Мінск першых паслярэвалюцыйных дзён, нават Мінск у гады Вялікай Айчыннай вайны?..

Добра, што мы сустракаем на выстаўках такія, напрыклад, творы, як «Дом-музей П. І. Чайкоўскага ў Кліне», М. Даўгяля, «Гураўф. Пушкінскія мясціны», М. Галубчанкі, «Гураўф. Мяс Чэхава», П. Данелі, «Грот М. Ю. Лермантава», М. Чурабы, «Дача ў Гураўфе», Дом К. Каровіна» М. Федаруці і іншыя. Добра, што ў актыўнае беларускае мастацтва створаны Н. Воранавым пейзажны леныскі і чэхаўскія мясціны.

Але хіба не крыўдна, што ў нашай рэспубліцы ў галіне ўласна беларускага мемарыяльнага пейзажу больш-менш сістэматычна працуе ўсяго тры чалавекі: А. Кроль, Л. Ран, М. Бельскі, Л. Лейтман, Б. Маліні. У астатнія работы мемарыяльнага плана звязаны пераважна з заказамі музеяў, а не з уласнымі творчымі задумамі.

Больш-менш разнастайна распрацоўваецца ў нашым вылучэным мастацтве пейзаж памятных купалаўскіх і коласаўскіх мясцін. У работах М. Бельскага, М. Гусева, А. Кроля, Л. Лейтмана занатаваны многія мясціны, звязаныя з жыццём і творчасцю Я. Купалы, у тым ліку дом, дзе ён нарадзіўся, бровар на Якімоў-

шчыне, дзе будучы пазт працаваў чорнаробочым. Шчыравыя акварэльныя пейзажы А. Воллава «Босень» на матыву адважнага купалаўскага вярпа мастацтвам адлюстраваны і тангоўна надзеўшы вельмі істотныя дэталі, якія надаюць акварэльнаму дэту характар больш значны, чым проста ілюстрацыя. Сапраўды пазтычныя акварэлі Л. Лейтмана «Вільня. Парк Гедыміна» і «Вільня. Вэрні» — мясціны, якія часта наведваюць беларускі пазт. Можна прыгадаць і работу Л. Лейтмана «Ля таполі Янкі Купалы».

ПАМЯТНАЕ, ЗАНАТАВАНАЕ ФАРБАМІ...

У 1959 г. Л. Ран стварыў серыю афартаў «Па коласаўскіх мясцінах», якая знаходзіцца цяпер у Дому-музеі пазта ў Мінску. Найбольш удалася мастаку лісты «Старая Мікалаеўшчына», «Дарога ў Альбон», «Нёман у ваколіцах Мікалаеўшчыны», «Над Нёманам». У іх — сур'ёзны творчы падыход да складанай задачы: чалавек прымае дзець на мясцінах, падзеі ў якіх адбываліся, некалькі дзесяцігоддзяў назад. Захавана атмасфера таго далёкага часу, атмасфера мясцін, так чудова аналізаваных слава мастацтва слова ў коласаўскай «Новай зямлі». Малаўніца перадае прычэмаўскія мясціны, дзе жыў Якуб Колас, аб купалаўскай Прудзічы, Ахоні, Селічы, Юзафова...

А колькі там маглі б знайсці беларускі мастак, калі б яны звярнуліся да стварэння мемарыяльных пейзажаў, звязаных з жыццём слаўных сыноў беларускага народа ў мінулае, — І. Гаркушы, В. Ваўчыны, К. Каліноўскага, і дзейнасцю такіх рэвалюцыйнараў, як Фрунзе, Мяснікоў, Калінін, Кіорын і іншыя, чые біяграфіі былі звязаны з Беларуссю. А хіба не стала б упрыгожаннем юбілейнай выстаўкі, напрыклад, серыя твораў «Па мясцінах рэвалюцыйнай і байовай славы»?

А колькі зольны ўзбагачыць творчасць і графіка і жывапісца зварот да адлюстравання дараткі не толькі для беларускага народа мясцін, звязаных з жыццём і творчасцю на Беларусі слаўных дзеячаў дэка-

рыскага руху Мікіты Мураўёва і Аляксандра Бястужэва-Марлінскага або польскіх пісьменнікаў А. Міцкевіча, Э. Ажэшкі... Я не кажу ўжо пра адсутнасць у нас мемарыяльных пейзажаў, звязаных з жыццём і дзейнасцю В. Дуніна-Марцінкевіча, Я. Журбы, М. Багдановіча, Цёткі, Ц. Гарнана і многіх іншых пісьменнікаў, артыстаў, кампазітараў, грамадскіх дзеячаў.

А вопыт складанай і цікавай працы ў галіне мемарыяльнага пейзажа шмат у чым зольны памачы пры рабоце над кампазіцыямі на гістарычную тэму. Прыгадаем карціну Н. Воранова «Раіца» ў пастаючы рэжысёраў дзюхерыйна асноўнай падзеі з'яўляецца «старая» частка Мінска. Мне думаецца, вопыт работы ў мемарыяльным пейзажы шмат у чым памог мастаку стварыць у палатне неаўторную атмасферу часу. А вось другая карціна на гістарычную тэму — «Кастусь Каліноўскі» А. Гугеля і Р. Кудэрці. Тут фанам — не пазны канкрэтна гістарычны пейзаж, а, так скажаць, «пейзаж умоваў», нешта «спарадэгістычнае». Можна зраўмецца, ісці і гэтым шляхам. Але куды больш наштоўна было б, на мой погляд, калі б мастак стварыў канкрэтны пейзаж канкрэтнай масовасці, непасрэдна звязанай з дзейнасцю К. Каліноўскага.

Я разумею, што ўжо выходжу за межы абранай тэмы, — «праблема мемарыяльнага» ў гістарычнай кампазіцыі патрабуе спецыяльнага даследавання. Мне ж хацелася толькі звярнуць увагу на тое, наколькі важны вопыт работы ў мемарыяльным пейзажы для мастака, незалежна ад таго, якія тэма ў яго творчасці з'яўляецца вядучай. І яшчэ — на тое, што мы ў даўгу перад гераічнай і слаўнай гісторыяй Беларусі.

Р. БАДЗІН.

ПРАЗ 23 ГАДЫ

Начальнікам вайсковага шпіталю сустрэў У. Кузнюцкі вайну. Калі фашысты былі на поспеху, да Мадрыда і сталі ясна, што шпіталь завуляваць не ўдасца, ён за адну ноч перафарміраў гісторыю вайны ўсіх параненых афіцэраў. Па дакументах яны сталі радавымі і вольнанаёмнымі.

Шпіталь стаў адным з цэнтраў барацьбы з акупантамі. Камуніст Кузнюцкі кіраваў падполлем. Члены арганізацыі рабілі дыверсіі, здыбвалі машыны разведвальнай дэталі і перадавалі іх савецкаму камандаванню. Многія пасля пайшлі ў партызанскія атрады. Лячыўся ў шпіталі Кузнюцкі і гамельчанин І. Гур'еў, які стаў адным з актыўных байцоў падполля.

Пра дзейнасць магілёўскай партызанскай арганізацыі раскажа асаа А. А. Бромані ў пачатку выдання. Ён быў прысвечаны літаратурны вечар, які адбыўся ў Гомельскім аблвыканаме. Ганаровым госцем на ім быў Ілья Рыгоравіч Гур'еў. Ён раскажа пра сваіх таварышчў на барацьбе, пра бесстрашнага камуніста У. Кузнюцка, які выратаваў жыццё яму і многім савецкім байцам і афіцэрам, за што быў знішчаны гітлераўцамі. Ілья Рыгоравіч раскажа таксама пра тое, з чым трывогай і пашчолю гаварыў У. Кузнюцкі пра свайго маленькага сына Эдзіка, пра лёс якога ён з пачатку вайны нічога не ведаў.

Зала была поўная. І раптам адзін са слухачоў устаў і назваў сябе. Гэта быў работнік абласнога ўпраўлення архітэктуры і будаўніцтва Эдуард Кузнюцкі, сын адважнага падполчыка. Так праз шмат гадоў — сын даведаўся пра подвиг свайго бацькі.

Д. ІСАКАЎ.

ТВОРЧЫЯ СПРАВАЗДАЧЫ

На старонках шучынскай раённай газеты «Савецкая вёска» рэгулярна з'яўляюцца творы маладых членаў літаратурнага аб'яднання часта выязджаюць з творчымі справаздачамі ў нагласкі, школы, інтэрнацыяналістаў. Надаўна шучынскай літаратуры выступілі перад выхаванымі гарадскога пасадка Астрынкі талкама перад студэнтамі Беларускага медыцынскага вучылішча.

М. ШАУЧОНАК.

НОВАЯ ДОКУМЕНТЫ, НОВАЯ ВЫСТАУКІ

У Дому партасетвы Брэсцкага абкома КПБ ажыццяўляецца выстаўка «Кастрычнік у Беларусі», падрыхтаваная абласным архівам. Выстаўка адшукаць новыя дакументы аб сваткаўні гадах Вялікага Кастрычніцкага паўстання ў 1921—1929 гадах. Падборка матэрыялаў будзе размяшчана на рататары і разаслана ў райкомы партыі, школы, культурна-асветныя ўстановы.

Собраны таксама багаты матэрыял аб дзейнасці рэвалюцыйных камітэтаў у Луніцы, Століне, Пінску, Кобріне, Пружанх і ў іншых мясцінах Брэсцкай вобласці.

Цікавыя работы дзіцячых студыі

У ЖОДЗІНСКІМ ПАЛАЦЫ КУЛЬТУРЫ

На гарадзкую выстаўку народнай творчасці, якая адрылася ў Жодзіна ў Палацы культуры Беларускага аўтавада, прадстаўлены і творы ілюстрацыі і графіка А. Самусевіча, В. Кіслакова і іншых.

Цікавыя работы дзіцячых студыі

«КНИГАЛЮБ» РАСЧЫНАЕ ДЗВЕРЫ

Вялікая выстаўка вядучага членаў літаратурнага аб'яднання ў нашым абласным аблвыканаме. Выстаўка адшукаць новыя дакументы аб сваткаўні гадах Вялікага Кастрычніцкага паўстання ў 1921—1929 гадах. Падборка матэрыялаў будзе размяшчана на рататары і разаслана ў райкомы партыі, школы, культурна-асветныя ўстановы.

А. КОРЗУН.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ПРА ТЭАТР І АКЦЭРАЎ

У сувязі з Міжнародным днём тэатра ў кіна-тэатрах і клубах Мінска і абласных цэнтраў з 25 сакавіка па 1 красавіка арганізуюцца паказ фільмаў-спектакляў.

Гледачы убачаць кінакарціны «Беспаснаўшчына», «Без віны віватываць», «Барвары», «Барыс Годуноў», «Васа Жалязноў», «Ваўкі і авечкі», «Тора ад розуму», «Дзеці сонца», «Жыць і творчасць», «Праўда добра, а іначасе лепш», «Разлом», «Хаванічына» і іншыя. Пра

жыццё тэатра і акцэраў раскажучы хронікальна-дакументальныя і навукова-папулярныя стужкі «Галіна Уланова», «Дачка Малаго тэатра», «Іван Казлоўскі», «Сяргей Лемешаў», «Станіслаўскі», «Дыялог з акцэрам», «Вахтангу», «Арсюс Бучма», «Шлях артыста», «М. С. Шчыпкі», «Тэатр, народжаны рэвалюцыяй».

У дзе кінатэатраў адкрыты фотавыстаўкі, прысвечаныя Дню тэатра.

Цікох Сяргейчык ЗНОЎ НА РАДЗІМЕ

Цяпер я працую над трацінай часткай свайго «Нататан акцэра». Назва гэту тэатрыю частку — «Зноў на радзіме». Хачу раскажаць аб тым, як пасля вайны мы зноў асталевалі ў родным Віцебску, аб пасляваенным жыцці мясцін і творчасці — сваймі і майх таварышчў.

Прапаўна ўвазе чытачоў газеты «Літаратура і мастацтва» раздзелы з будучай кнігі.

ТАКОЕ НЕЛГА ЗАБЫЦЬ

Канчу, што вера і надзея — міласэрныя сёстры людзей, бо яны дапамагаюць чалавеку ўстаць у жыццё, спадзявацца на лепшае будучыне і змагацца за яго. І сапраўды, у кожнам чалавеку ёсць тэрапія, якая б гора і непалачка цёбе, іх выратавальныя праменьні асветляе твой жыццёвы шлях і разганяе змрок адчаю, не даючы яму заціць можа і дэпрэі, але ясны гарызонт. А людская паміць — летасісць жыцця — занатоўвае ўсё добрае і блгое на гэтым шляху і ў патрэбную мінуту падсвоўвае чалавеку толькі тое, што ўмоўвае яго веру і надзею. Так здарылася і з намі ў часе паездкі дадому з Архаве-Зуева. Мінула тыя гады, які калектыв тэатра пакінуў радзіму. І хоць мы добра ведалі, што яна перанесла многа пакут і спустошана, усё ж паслухліва памяць уваскрэшала ранейшыя карціны. Нам здавалася, што родная Беларусі і горад Віцебск засталіся такімі, як і былі. Са слоў вядомага ўраўненне малявала адно, а паміць — другое. Яны спрачаліся паміж сабой, і ў гэтай спрачцы — з дапамогаю надзеі — перамагла паміць, хоць ніла сэрца і лярэчы розум.

Цяжка перадаць тыя адчуванні, што тады валодалі намі. Радасць, трывога, боая і нават разгубленасць пераблыталі і зліліся ў адно пачуццё, імя якому — хваляванне. Так, напэўна, хваляваецца маці, чкаючы сыноў з вайны пасля доўгай ростані.

«Якія яны цяпер! Ці здаровыя хачя? А можа пакалечаныя? Хай і пакалечаныя, але толькі жывыя вярнуцца дадому», — думае старая аб дзеце і туюе моўнік па хаце, не знікаючы сабе месца, зноў і зноў перабраўваючы ў памяці ўсё, што было звязана з сынамі ад іх нараджэння да самай разлукі. І баліць матчына сэрца, і, стаміўшыся, апускаецца яна на лаўку ля акна і доўга сядзіць так нерухама, глядзячы здуменнымі вачыма нямаведма куды, гатовая ў любы момант ускочыць

на ногі і з нечаканай лёгкасцю птушкі кінуцца сустракаць любіх сэрцу дзецей.

Нешта такое адчуваў і мы ў дарозе перад спатканнем з радзімай...

Зусім надаўна застаўся за намі горад Архаве-Зуева. Толькі што ў іміграты ваддалі знікла Масква. Цягнік асяржонка, нібы бялючыся нейкай падзеі, трусіць наперад. Ціха ў вагонах. Толькі мерна перастукваюцца буферы ды колы на стыках рэек аднотна, з метадычнай настойлівацю паўтараюцца адно і тое ж: «Зноў на радзіму... зноў на радзіму... зноў на радзіму...»

Якая ж яна цяпер, наша радзіма? Цяжкі было тое падарожжа. І сёння пры ўспамінах аб ім сціскаецца сэрца. Там, дзе раней квітнела жыццё, расціралася мёртвае пустаце. У руінах ляжалі гарады і вёскі. Знаёмых мясцін нельга было пазнаць. Люты вораг нічога не пашкадаваў, усё знішчыў дэталі. Толькі абгарэлыя коміны мерцавалі стаячы на месцы былых паселішч.

Ніводнай стаячы не ўцэлепа на нашым шляху. Паабалал чыгучнік палі ўздоўж і ўпоперак былі перарваны знішчальнай машынай вайны. Куды ні кінеш вочам, усюды разарочаныя траншэі, доты, доты ды чорныя варажы ад снарадаў і бомб. А навокал жывоюць падытыя танкі, абгарэлыя бронетранспарты, распушчаныя машыны, розная зброя ды паходны рыштункі. Замест былых лескоў і пералескаў перад вачыма часта праяўляліся могілкі гітлераўскай вайны. Бірзаны і крыжы, накрытыя рататкамі каскамі, стаялі як на парадзе. Не хпала толькі на іх іпітаціі: «Што пасееш, тое і пакнеш». Але гэта было відаць і так.

Ныла сэрца. Туманіліся вочы ад слёз. Акцёры, моўнік прыпаўшы да асн варажы, тужліва глядзелі на жалючы карціну знішчэння. У такім настрэй мінулі руіны Мажанска, Вазьмі і, нарэшце, Смаленска. Адсюль паехалі па толькі што адноўленым пуці на Віцебск. Цягнік ішоў так павольна, што можна было ісці за ім і не адстаць.

ЗНАЁМСТВА 3 ФРАНЦУЗСКИМ СКРЫПАЧОМ

Сталіца аатары музыкі пазнаёміліся з мастацтвам французскага скрыпача Антуана Гулара.

Артст ішо малады, аднак ён ужо заваяваў прызнанне. Лаўрэат рада міжнародных конкурсаў (Імя К. Флеша ў Лондане, Імя Паганіні ў Генуі, перша конкурс скрыпачоў у Рыю-дэ-Жанейра), А. Гулар выступаў у Аўстрыі, Англіі, Італіі, Бразіліі. Зальбургскае таварыства «Моцартум» прысудзіла А. Гулару міжнародную прэмію па камернай музыцы і міжнародную прэмію «Саліст».

У Савецкім Саюзе скрыпач не ўпершыню. У 1966 годзе ён прымаў удзел у трох Міжнародных конкурсах, Імя П. Чайкоўскага ў Маскве.

Ігра А. Гулара вызначаецца высокім прафесіяналізмам, высакароднай манерай выканання, добрым густам. Артст уласціва некалькі аб'ектыўная манера выканання. Імя яго на іграх на шырокім дыяпазіне. На жаль, іншы раз гэта выязе да некагорта халоднасці і аднастайнасці.

Праграму канцэрта скрыпач пачаў старадаўняй санатай А. Вівальды. Твор, асабліва першая яго частка, быў сыграны з захваленнем, гораца. Але саната, безумоўна, выйграла б

ад больш тонкай фразэроўкі. Хацелася большай прайвінцінасці і глыбінні ў выкананні трэцяй часткі.

Трошкі цяжкавата прагучала Ронда сьп'янажор Моцарта ў апрацоўцы Ф. Крыслера. Выкананне не халапа прыгажосці, мяккасці. Не здалася пераканаўчымі і тэмпава ахвіленні, прапанаваныя артстам. Дуэты, трыа, п'еса атрымалася б больш цэльнай, калі б тэмпава ахвіленні былі больш гнуткімі.

У канцы першага аддзялення скрыпач іграў вядомую санату Ц. Франка. Тут трэба адзначыць партнёра А. Гулара савецкую піяністку Т. Сырачу, якая цікава, з вылікам майстэрствам вынакала сваю партыю. Адыватна удалося падтрымаць драматычнае лінію твора ад розуму, пошукаў да апышчлівасці, сонечнага фіналу. Запаміналіся трохі таямнічыя акорды ўступу, для якога піяністка знайшла цікавыя гукавыя фарбы, і ўся першая частка, выкананая на адзіным дыяпазіне. Дасканала была сыграная саната і ў ансамблевых адносінах. Хацелася б паказаць толькі, каб піяністка іграла трохі ярчэй у сольных месцах. Скрыпачу менш удалася другая частка, у якой усхваляванасць і парывастасць часам падмяняліся знешнімі правамі тэмпераменту. Магчыма, у гэтай частцы трэба было і трохі больш ладрасці інастэр.

У другім аддзяленні А. Гулар выканаў Санату № 5 для скрыпкі і альта сучаснага французскага кампазітара Марціона і Другую санату Пракоф'ева. У санатце Марціона, якая складаецца з дзвюх частак, адчуваецца ўплыў творчасці Ізаі, над уражаннем якога твор, відаць, і напісаны. Аднак у тэхнічных адносінах саната значна лясчлівей за творы Ізаі. Праўда, аўтар добра адчувае прыроду скрыпкі, і твор слухача з цікавасцю. У гэтым, несумненна, і заслуга выканаўцы, які іграў з захваленнем, тэхнічна дасканала.

СПЯВАЕ ЭДУАРД ХІЛЬ

Эдуард Хіль вядомы многім слухачам як выканаўца папулярных эстрадных песняў. Але яго рэпертуар значна шырокішы. На канцэртах, якіх з поспехам прыйшлі ў Мінску, Э. Хіль выканаў і творы Бетховена, Даргаміжскага, Шварцава. На нашым здымку вы бачыце спявача ў час выступлення ў канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА

Вяршыня канцэрта з'явілася, бадай, выкананне Санаты рэ мажор Пракоф'ева. Скрыпач добра адчувае твор і пераконвае слухачоў у праўдзівасці сваіх знаходак. Асабліва ўдаўся фінал, сыграны з сапраўды рускім размахам. Трошкі большай сярэзнасці, жартлівасці, лёгкасці, а іншы раз і гратаску хацелася б бачыць у другой частцы.

Сярод твораў, выкананых на «бис», вызначалася «Хабагера» Равеля, сыграная абодвума артстамі цікава, шыра, з добрымі густам.

Вячаслаў ЯЗЛЕНІН.

У ПРАГРАМЕ — КАМЕРНЫЯ ТВОРЫ

У Мінскім музычным вучылішчы імя Глінкі адбыўся вечар уальсавых і камерных твораў кампазітараў-найскай і сучасных аўтараў.

Дыпламант Распулінскага конкурсу Леанід Пашоў выканаў рамансавы Рахаманава. Некалькі з іх шырока вядомыя, другія гучаць на канцэртнай эстрадзе рэдка. У міжамі камерна-велькі музычна сплыва раскрыў мастэр, і вобразы рамансаў «Красавіца», «Яны адказалі», «Пакінем, любя», «Яна прагучала на сачыненні глыбокім драматызмам рамансаў — «Я эню адзіночкі», «Як мне балюча», «Арыён», «Літасі лядо», «Вечер пералётны». У юным Л. Пашоў прадманстравана вліццва і густ адраўнава даўнае, голас яго гучаў шыра, свабодна.

Л. Пашоў спявае на сцэне опернай студыі Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, выступае на канцэртнай эстрадзе. Малады выстывае свабодна трымаючы ў велькі эмацыянальна, неспародны.

Другая удзельніца канцэрта педагог музычнага вучылішча Белона Грэйбэ — уладальніца прыгожага мецца-сэпрана. У праграму выступлення яна ўключыла рамансы савецкіх кампазітараў і творы зарубіжных класікаў.

Спявачка пазнаёміла слухачоў

з рамансамі з двух вальсавых цыклаў: «Дружба каханне» Нідэменці (романсы «Калі ў сэрцы тош» і «Слязы») і «Шчасце» Жыватава (романсы «Ці ты гэта?» і «Пасядзі хочь мінутка»). Ярка эмацыянальна, напоўнена прагучала арыяла Масі з нахватай новага «Нам патрэбна міра».

Б. Грэйбэ вынакала тансам «Аве Марыя» Шуберта, два рамансы Брамса — «Вярне сэрца» і «Цібе забыць навекі» і два рамансы Шапана — «Час ліцей» і «Песня каханні». Співачка даўно вынакала ў адрэчаных канцэртах, таму, магчыма, яна не змагла пераадолець неацотую сьваа-насць і артэстычнасць. Вальсавы сплывачка некалькі «раскрылася»: арыя збавіла ў оперы «Дон Карлас» Вердзі прагучала ў яе выкананні ярка, тэмпераментна. Напоўнены палыміям пачуццём голас гучаў на поўную сілу, існавалі фарбы. Стала вядомым, што ў Б. Грэйбэ іх сплывачка вліццва магчыма. Калі яна чапае велькі эмацыянальна, неспародны эстрадзе, дык, несумненна, зможна ярчэй раскрыць і свае здольнасці.

Тонкай іграй прадавалі канцэртмайстры С. Юскіна і А. Кублічэна. Піяністы зрабілі усё, каб забавіць слухачоў, і слухачы былі ўдзячныя ім.

А. КАКАВА.

ЗНОЎ НА РАДЗІМЕ

[Заканчэнне. Пачатак на 2-й і 3-й стар.]

Чкавіцкі заўсёды гартуючы чалавека. Перадвольваючы ці, ён пазнае сваю моц і магчымасці.

Радасна было і нам адчуваць сваю перамогу.

МЁРТВЫ ГОРАД ПАЧЫНАЕ ДЫХАЦЬ

За працягі і колпатамі не заўважыла час. Мільгала дні, які тэлерграфныя слупы ў апошніх вагонах. Радзі прынісла радасныя весткі аб вызваленні новых гарадоў і населеных пунктаў. Наша магучая армія імяліва рухалася на захад, вымятаючы фашысцкіх заапанікаў з савецкай зямлі. Фронт адкоўваў усё далей і далей. Следзав за ім вярталася дамоў жыхары вызваленных мясцін. У працягласць сорах першаму году цяпер агромістна людская хваля няспына кацілася з усходу на захад.

У Віцебск штодзённа прыбывалі людзі. Яны, як тая жывая вада ў разведзав, расцкаліся па руінах мёртвага горада, аблюбоўваючыся для прытулку больш зручным месцам. Салілі хто дзе: хто ў больш нямецкіх бункерах, хто ў сутарнях разбуреных дамоў або ў зямлянках, а сёй-то, нібы ластаўка, лялі сабе гняздо дзе-небудзь на лясцы — там, дзе ўцэлеці сцены.

Ад цяжка да цяжка. Быццам нурчымі мурашы, вярнуліся людзі, наладжваючы занава жыццё. І неўзабаве зямліны трубы буржук, замільгалі, як радкія святлікі, цымліны агеньчыкамі падспяваўта акецыя сарад руху. Пячэныя гаркаваты дымком, запалка людскім шыяну. Да яго пачалі златацца вераб'і і галкі. Затое зніклі ваўкі і адзілічныя нямецкія аўчары, якія раней часта нудаваліся сюды.

Па вуліцах горада кожным ранкам і ўвечар праходзілі доўгімі звыклімі вужкамі брудныя калочы палонных фашысцкіх ваяваў, што расчышчалі руіны.

Над галавамі курчоў унімаеца шызы дымок і космамі расплываецца ў паветры. Ад моцнага тытуны яны пачынаюць зважыцца і вылітае каш-ляць. Дзед, нібы корак з бутэлькі, натуляе з кола немцаў, плююцца і з пагарда цыцьць зоб зубы: — Слабыя на ўторы гэтыя звышчалеўкі, ядры іх корані!

Падобныя малючкі часта можна было назіраць у той час на вуліцах. Спраўданы калейдаскоп чалавечых характараў і розных падзей.

Калісьці мне давалося чуць такую гаворку, што чалавек памірае теды, як толькі спыняе сваю дзейнасць сэрца, а горад — калі яго пакідаюць людзі. Дзядзёца, звычайныя словы, але ў іх захаваўся глыбокі сэнс. І сапраўды, любя горад можна знішчыць дашчыню, а вярта лозыня вярнуцца да яго — і мёртвыя руіны пачынаюць дыхаць. Такі чад адбыўся і з нашым Віцебскам: са зверотам людзей ён ажываў на вачах.

Аднаўляліся і разгортвалі сваю дзейнасць савецкія ўстановы. Расчышчаліся вуліцы і руіны былых прамысловых прадпрыемстваў. Усюды кіпела работа, і горад пачынаў не толькі дыхаць, але і страляць.

Фашысцкія нягоднікі, уцікаючы адолець, пакінулі многа мін замаруджанага дзеяння, і цяпер усё часцей і часцей чуліся моцныя выбухі, нібы Віцебск знаходзіўся ў стане аблогі і яго абстралявалі з дальнебродных гармат. Тыя выбухі прыносілі многа людскіх ахвара. Асабліва калечылі і гінулі дзеці, якія з уласвай іхнаму ўзросту цікаваліся лапіні дзе траба і не траба.

Не звяжваючы ні на што, людзі рабілі сваю справу. Вядома, што і мы, акцыяры, не былі староннімі наглядальнікамі, а разам з усімі працавалі, не пакладоўчы рук.

Кожны выцбяліны ў той час павінен быў адрацаваць належную колькасць гадзін на расчышчэнні руху. Гэты грамадскі рух за аднаўленне горада ўзнік сам па сабе, ім, саборнічачы паміж сабою, перакрывалі існауючыя нормы. Звыш нормы ачышцілі руіны былога тэатра.

І тут выявілася, што аднавіць яго ўжо нельга. Теды мисювачы ўлады вырашылі брацца за аднаўленне былога будынка клуба металістаў. Насельніцтва горада з влікай радасцю ўспрыняло такую паставу, абвясцішы пабудову тэатра ўсернадной справай. Кожны працаваў, не шкадуючы сіл. Асабліва актыўны ўдзел прыняў у ёй ка-

ШЭДЭУРЫ УЭЛЕНСКИХ КАСТАРЭЗАЎ

На сцэндэ савецкага павілея Сусветнай выставы ў Манрэалі будучы дзень травава лепшыя творы нацыянальнага мастацтва народаў СССР. Навядальнікі змогуць учыніць экскурсію ў мініяцюры, створаныя «чараўнікамі Чуноты» — славуныкі мастарэзаў Уэлена.

Уэлэн — краіні пункт Савецкай краіны на паўночным усходзе. Асюды ў лесе надвор'е відаць берагі Амерыкі. Чуноты аддзяляюць ад Аляскі вузкая паласа Берынгава праляна. Тут праходзіць міжва дзюва найвлічшых мацерыноў планеты — Азіі і Амерыкі.

На Чуноты, як і на супрацьлеглым беразе праляна, жыюць людзі адной і той жа старажытнай паўночнай народнасці — эскімосы, якія з пачатку ў пачатку займаюць аленгадоўжы. Алены карміцца і зпрачае эскімосаў, чукчаў, юкагіраў, зенаў. Тры не дзіва, што матывы традыцыйнага промыслу гучаць і ў творэ уэлэнскіх мастарэзаў.

На выставы ў Манрэалі будучы экспанавана дымчымі, поўныя ўнутранага напружання скульптурныя мініяцюры, перадаючы палючыны азарт жыхароў Поўнага, пластычныя кампазіцыі, выгравіраваныя на мармуровым іале.

У Манрэалі адраўнаваны лепшыя творы уэлэнскіх мастарэзаў Тунак, Эмунла, Хухута-на, жанчыны-мастара Яну. Гэта — Палючыны «з аленем», «Сабалая запрынка», «Палючыны на марш», «Палючыны на мідзведзі і капан'і» і іншыя.

Сачыльныя пераўтварэнні, якія адбыліся на Чуноты за апошнія гады, унеслі карэктывы і ў сюжэты мастарэзаў. Цяпер, акрамя традыцыйных, моцна сустрачаюцца ў іх пачынаць са сабымі запрэжанымі паказанымі верталёты і самалёты ў тундры, рыбаляцкія сейнеры на нізкіх марскіх палючынах выходзяць у акіяны.

Надаўна я вярнуўся з Уэлена, дзе, вядома, пабываў у майстры мастарэзаў «Палючыны суверыны». У тыя дні мясцовы мастак працаваў над выкананнем вагнага заказу ад Сусветнай выставы. Дырэктар майстэрні Тунак расказаў пра тое, як жыўчы і працаваў яго калегі, пра сваю творчасць. Ён ураздзіў Уэлена. Яму 55 гадоў. Мастарэзаму майстэрства навучыўся ў бацькі, па-томага марскога мастака і твораўчы. Ён перадаў даччы Алене, першай чукчанцы, якая асвоіла мастарэза мастацтва. Разам з ёй у майстэрні працуе Яну, якая праславілася майстэрствам твораўчы. Інале, Палючыны яе малючкі з адлюстраваннем палючынага заказу сонца, велькіх праспэраў прычосці мораў; тут і падобных бясстрашных палючынах на марскога звера.

Творы уэлэнскіх мастарэзаў Тунак, Хухута, Вункутагіна былі адзначаны прызымі ў Міжнароднай выставы ў Парыжы і Савецкім Саюзе за мяккай, іх работамі былі бунжыны ачыніны і зарубенныя музей. Мініючыны шэдэуры з мармурова іале велькія цэнныя творы мастацтва. Увелькіх мастарэзаў сістэматычна вынавае заказы зарубенных фірм.

Самабянтны творчасці уэлэнскіх мастарэзаў атрымалі высокае прызнанне савецкага народа, за кошт дзяржавы майстрам пабудаваны новыя дамы, ім прысвоены ганаровыя званні, іны ўзнагароджаны орданамі, з'яўляюцца членамі творчай арганізацыі «Саюз мастарэзаў СССР».

Антоні ТАРЧЫНСКІ,
(АДН).

САМАЕ ХАРАКТЭРНАЕ — САЦЫЯЛЬНАЯ НАКІРАВАНАСЦЬ

У чылійскім горадзе Вінья-дэль-Мар закончыўся фестываль кінафільмаў латынаамерыканскіх краін і першая сустрачка дзедчэў кіно Латынскай Амерыкі. На думку гледачоў і кінакрытыкаў месцовага прагучынага дзюку, кубінікі дакументальныя фільм «Наў», што ў перакладзе з англійскай азначае «Цяпер», з'явіўся выдатнай падзейнай фестывалю. Кароткаметражны фільм талентавіта кубініскага дакументаліста Саньята Альварэса, які ідзе ўсюды шэсць мінут на фоне песні «Наў» ў выкананні амерыканскай спявачкі Э. Хоры, — яркі прыклад супраць расізму ў ШІА і заклік да барацьбы супраць фанатызму, якую трэба пачаць «цяпер», неадкладна.

Газета «Сігма» піша пра кінамагратыстаў рэвалюцыяны Кубы, што, падачышы восьм гадзю назав з нуля, якія зараз могуць з гонарам паказаць свае фільмы ў любой частцы свету. Характэрнай рысай многіх карцін іншых латынаамерыканскіх краін з'явілася іх вострая сацыяльная накіраванасць. Імяненне ўзяць вострыя праблемы, якія выкаіваюць сёння трыюгу латынаамерыканцаў, ляжыць у аснове іхнава работ чылійскіх, бразільскіх, аргенцінскіх, венецуэльскіх, балівійскіх кіна-

магратыстаў. Так, напрыклад, у карціне чылійскага ржысёра Пеэра Часкельі «Аборт» ставіцца праблема нараджальнасці ў слабарэзых краінах. Бразіліяц Лэон Кірыян у дакаўментальным фільме «Абсалютна большасць» дакументальна апавадае пра галечу і адсталява жыхароў паўночна-ўсходніх штатаў Бразіліі. Прыцягнуў увагу балівійскі фільм «Рэвалюцыя».

Кінафестываль у Вінья-дэль-Мар паказаў, што ў Латынскай Амерыцы нараджэнецца шырокі рух за сараўдзавяе кіно, якое адпавядае б думкам і імкненням шырокіх народных мас, і што лепшыя сілы латынаамерыканскай кінамагратыі ўступаюць на шлях барацьбы за рэалізм у кінамасташце.

Няма сумненняў ў тым, што ў латынаамерыканскай кінамагратыі влікая будучыня, што яна заклікае процістаяць засілку на тувійшых экранх стэрэатыпных амерыканскіх баявоў, гангстэрскіх і сексуальных фільмаў, якія даўно наладжываюць усім і адзіна мэта жыць — адвесці гледача ад наладзёных праблем сённяшняга дня.

В. ЛАСКАРЭ,
карэспандант ТАСС,
Саньята.

АБУДНЭННЕ.

Фотацэнтр А. САВІЦКАГА.

ПРЭМІЮ АТРЫМАЎ ФІЛЬМ РЭНЭ КЛЕМАНА

Вядомаму французскаму ржысёру Рэнэ Клеману, які паставіў нядаўна фільм «Ці гарчыцы Парыж», у Італіі з выдатна першага паказу гэтай карціны была ўручана прэмія «Італьянскі цэнтрам па вывучэнні еўрапейскай праблемы». Ён будучы адзначаны фільм, які найбольш удала і дакументальна аспэліць еўрапейскія праблемы.

Рэнэ Клеман як паставіўшы фільмаў «Дзень і гадзіна», «Нэрвэза» і іншых. Сваю новую карціну талентавіта мастак прывісаў Руху супрацьлітэры ў Францыі ў час другога сусветнага вайны і прынавілі ўласны прыклад. На аснове влікага гістарычнага матэрыялу ў ёй па-новому асветлены прычыны, дзюкучы якім імячымі захаваным не ўдалося разбурыць Парыж.

Алег КАРАСЭЦ,
(ТАСС).

СТВОРАНА СЕКЦЫЯ ЭСТРАДЫ

З кожным годам мацее голас беларускай эстрады. Аўтары, якія працуюць у гэтым папулярным жанры, адна, яшчэ раздзяляюць, многіх іх, асабліва кампазітараў-аматараў, патрэбна сур'ёзна дапамога.

З гэтай асацыяцыяна дапамогі аўтарам, якія працуюць у галіне эстраднай музыкі, пры Саюзе кампазітараў БССР створана спецыяльная секцыя эстраднай музыкі кампазітараў братніх рэспублік, зарубенных краін, праводзіцца дыскусія.

Члены секцыі будуць выносіць на суд сваіх калег новыя творы. На склад секцыі будуць тансэма прапуючыяца творы эстраднай музыкі кампазітараў братніх рэспублік, зарубенных краін, праводзіцца дыскусія.

Членамі эстраднай секцыі могуць быць кампазітары, музыкантаўчы, пады, аранжыроўшчыні, выканаўчы.

Адбыўся арганізацыйны сход новай секцыі. На ім абрана бюро ў складзе Б. Райснага, Л. Мелера, Б. Фёдарова. Праўленне Саюза кампазітараў БССР зацвердзіла ўстаноўленыя імячымі секцыі створаныя праўленні Я. Я. Губава і ілена праўлення Ю. С. Пэрыш.

Першы творчы сход новай секцыі адбудзецца 11 красавіка ў Саюзе кампазітараў БССР.

ЛЕБАЧАННЕ

24 сакавіка
Першая праграма, 15-15 — праграма перадач, 15-20 — па азначэнні, 15-20 — «Вясняныя матэматыка», 16-50 — «Нашы гасці», «Хто сабы не стаў», «Залеўнае з чыства «Раніца» на акружаючых», 17-50 — «Дзень і гадзіна», 17-50 — да 50-гадовага Савецкай арміі, «Эстрады несі маладым», Перадача намітанна радзкім «Засцёды на вярце», 17-50 — «Дзень і гадзіна», 18-30 — тэлевізійныя навіны, 18-50 — эстрады канцэрт «Яна-слэўнае хлопцы», 19-30 — «Эстафета навін» (М), 20-30 — школьныя фільмы, 20-30 — «Вясняныя матэматыка», 20-30 — «Школьныя фільмы», 20-30 — «Вясняныя матэматыка», 23-00 — «Вясняныя матэматыка».

Другая праграма 16-50 — «Здарова». Навукова-папулярная праграма «Здарова» ўключае ў сябе фестываль самадзейнага мастацтва. «Самыя розныя песні», «Эстрады канцэрт» (М), 18-50 — тэлевізійныя навіны (М), 18-50 — у афірм «Залеўнае», «Гарызонт» (М), 19-20 — «Музычныя навіны» (М), 19-30 — да 50-гадовага Савецкай арміі, «Сло, значыць, наша Аленева». Дакументальны фільм «20-10 — «Раніца» астрады», Кінажурналы: 20-30 — В. Шапова, «У староў Маскве», Тэлевізійнае тэлевізійнае спэктакль. Перадача з Ленінграда. 23-30 — «Песні Г. Панамарына», Канцэрт-нарыс (М).

25 сакавіка
Першая праграма, 12-25 — для школьнікаў, 12-30 — для школьнікаў, «Кінажурналы імяні», «Дзень і гадзіна», «Вясняныя матэматыка» — для дзяцей, «Донгар Адытэ», Мастацкі фільм, 12-25 — для школьнікаў, 12-30 — тэлевізійныя навіны (М), 19-00 — першыя свецкія на хачеі СССР Штэпелі. Перадача з Вені. У першыню — тэлевізійныя навіны (М), 21-30 — першыя свецкія.

Другая праграма, 16-50 — «Здарова». Навукова-папулярная праграма «Здарова» ўключае ў сябе фестываль самадзейнага мастацтва. «Самыя розныя песні», «Эстрады канцэрт» (М), 18-50 — тэлевізійныя навіны (М), 18-50 — у афірм «Залеўнае», «Гарызонт» (М), 19-20 — «Музычныя навіны» (М), 19-30 — да 50-гадовага Савецкай арміі, «Сло, значыць, наша Аленева». Дакументальны фільм «20-10 — «Раніца» астрады», Кінажурналы: 20-30 — В. Шапова, «У староў Маскве», Тэлевізійнае тэлевізійнае спэктакль. Перадача з Ленінграда. 23-30 — «Песні Г. Панамарына», Канцэрт-нарыс (М).

26 сакавіка
Першая праграма, 12-25 — для школьнікаў, 12-30 — для школьнікаў, «Кінажурналы імяні», «Дзень і гадзіна», «Вясняныя матэматыка» — для дзяцей, «Донгар Адытэ», Мастацкі фільм, 12-25 — для школьнікаў, 12-30 — тэлевізійныя навіны (М), 19-00 — першыя свецкія на хачеі СССР Штэпелі. Перадача з Вені. У першыню — тэлевізійныя навіны (М), 21-30 — першыя свецкія.

Другая праграма, 16-50 — «Здарова». Навукова-папулярная праграма «Здарова» ўключае ў сябе фестываль самадзейнага мастацтва. «Самыя розныя песні», «Эстрады канцэрт» (М), 18-50 — тэлевізійныя навіны (М), 18-50 — у афірм «Залеўнае», «Гарызонт» (М), 19-20 — «Музычныя навіны» (М), 19-30 — да 50-гадовага Савецкай арміі, «Сло, значыць, наша Аленева». Дакументальны фільм «20-10 — «Раніца» астрады», Кінажурналы: 20-30 — В. Шапова, «У староў Маскве», Тэлевізійнае тэлевізійнае спэктакль. Перадача з Ленінграда. 23-30 — «Песні Г. Панамарына», Канцэрт-нарыс (М).

На той бок

СПРАВА АБ ВАСЬМІ КАРЦІНАХ

Гэта гісторыя можа паслужыць выдатным сюжэтам для аўтару атэктывных раманаў. Тым больш, што ў ёй няма ніякай выдумкі, а справа аб васьмі карцінах да гэтай часу не сыходзіць са старонак англійскіх газет.

Усё пачалося ноччу незадоўга да Новага года. З Далувійскай галеры ў Лондане былі дзёржы выразным восьм каштоўных карцін старых майстроў, гадзуным чынам Рубенса і Рембранта. Паліцыя збілася з ног, шукаючы злачынінаў. Але злодзей былі, відаць, досыць вопытныя. Яны не пакінулі слядоў і шанцаў паліцыі на паспяховае завяршэнне справы.

Аднак падзей прынялі зусім нечаканна лаварот. На дапамогу паліцэйскім прыйшлі самі... Невядома якая пазавіла ў паліцыю і паведаміла пра месца знаходжання карцін. Яны былі знойдзены, а хутка злодзейні і рабаўнікі. На судовым працэсе пачалі высвятляцца дэталі гэтай дзіўнага крадзяжу. Высветлілася, што за кулісамі крадзяжу стаіць, па словах сведкаў, нейкі багаты калекцыянер, «лорд або ва ўскік выпалку нейкая важная шшыба». Менавіта ён прапанаваў 1000 фунтаў стэрлінгаў за крадзжэ партрэта Якаба дэ Гейна, што належыць пензілю Рембранта. Аднак рабаўнікі апрача партрэта, які шукалі заадо прахпаці і сем іншых карцін. «Заказчык» (імя яго пакуль невядома), якому прапанававалі такую колькасць надзвычайных разкіх карцін, пабаяўся і адмовіўся ўзяць нават партрэт Якаба дэ Гейна.

Застаўшыся з карцінамі на руках, ашуканы злодзей пачынаў да лепшае вярнуць усё паліцыі. Такая гісторыя крадзяжу, але тайна застаецца, бо не раскрыта імя той самай «шшыкі», па якой ініцыятыва была зроблена кража. Наўрад ці хто возьме на сабе смеласць сказаць, уласна, або, больш дакладна, іх захоўчыч лонданскіх шэрлікі холмсы адкрыць да канца застыну над гэтай цёмнай гісторыяй.

Філіп КАТЛЕР,
карэспандант ТАСС,
Лондан.

ЗНАХОДКА Ў МІЛЬЁН

Есць у Заходняй Германіі невялікі населены пункт Санкт-Блазена, а ў ім шынок з трохі нечаканнай назвай «Міс чорнага лесу». Гаспадар яго — Матэвус Валыс кожны дзень прымаў гэтай, кожны дзень прыдзіраў лічыву сваю вярчуку, зусім не думачы пра тое, што некалі яго імя будзе ўпамінацца не толькі ў акружэ, але і нават у іншых краінах. І вось у адзін халодны, непалоўны вечар зазірнуў да яго прызваны на марозе запознены падарожнік. Запіўшы месца імя камяні, ён заказаў што-небудзь гарэшка, аглядзеўся навокал, і нечаканна позірк яго спыніўся на запаленай карціне, што вясела на сцяне. Сюжэт, які здаўся яму звышчым, — яр, у ашчэрраным пашамі лэвы, а паміж імі чалавек, якога лэвы не чапаюць, — бюсконца багачэе фарбаў, на дзіва чытка мазі прыдзіра. Усё гэта паказвала, што парад іх твор вядліка майстра. Развітаўшыся з таспадаром шынка, вядловома неведзальнік параў паказаць карціну мастацтвазнаўцу, бо, на яго думку, яна належыць пензілю выдатнага мастака.

Мінула нямнога часу, і ў шынок Нью-Йорк.

РЭКАРДСМЕНЫ ПА ЗАПОЎ

Амерыканцам не пазынаць вопыту ў справе ламання рэкордаў на скорасці або на шчыбі «экстролда» па пільках у даўжыню. Чарговы «рэкорд» з гэтай серыі быў устаноўлены нядаўна студэнтамі Мічыганскага ўніверсітэта. На працягу 604 гадзін дзевяць хлопцаў і тры дзюўчыны напалілі свае страўнікі півам у адным з гарадоў Горада Аніа Арбор. Шчыбілім гаспадарам бара ўдзяцца зобыч рэкардсманам больш як 500 літраў розных гатункаў піва. Папярэдні рэкорд пабыты на 300 гадзін. Зрэшты, яны маглі піць і лалей, калі б ўніверсітэцкае начальства не выказала свайго незадавальнення рэкордным запоем.

Карэспандант ТАСС,
Нью-Йорк.

Літаратура Мастацтва

Пятніца, 24 сакавіка 1967 года.

ГРОДЗЕНСКАЕ МУЗЫЧНА-ПЕДАГАГІЧНАЕ ВУЧЫЛІШЧА
запрашае былых сваіх выхільнікоў на традыцыйную сустрачку, якая праводзіцца 30 сакавіка.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПУШКЕВІЧ.
Рэдакцыйныя калягі: З. І. АЗГУР, Г. М. БУРАЎКІН, А. І. БУТАНОЎ, К. Л. УБАРЭВІЧ, А. А. ДУБКОЎ, Г. М. ЗАГАРОДНІ, В. Л. ІВАШЫН, А. М. КАШКУРЭВІЧ, В. Б. ЛАВІЦКА, П. М. МАКАЛІ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ, Р. К. САВАЛЕНКА, І. А. САНКОЎ, З. Ф. СТОМА, М. Т. ТКАЧОЎ, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўтаран і п'ятніцу.

НАШ АДРА